

AUCHITHYAM UGC-CARE Listed Journal | Volume-4 | Issue-4 | April 2023 | ISSN: 2583-4797

Article Link: https://www.auchithyam.com/2023/apr_2023/full_papers/april23_08.php

8. మల్లవరపు జాన్ “సాంసన్-డెలీల” నాటకం: సామాజికసందేశం

సి. హెచ్. ఉమారాణి

అధ్యాపకురాలు,
ప్రభుత్వ మహిళా డిగ్రీ కళాశాల,
గజ్వెల్, సిద్దిపేట, తెలంగాణ రాష్ట్రం.

సెల్: +91 7036472509. Email: umarani7885@gmail.com

వ్యాసంగ్రహం:

ఇరవయ్యో శతాబ్దంలో తెలుగు పద్యనాటకాల రచన, ప్రదర్శన, ఆదరణలు విశేషంగా కొనసాగాయి. పౌరాణిక, చారిత్రక, సాంఘికేతివృత్తాలతో నాటకపరంపర జనాకర్షణే మూలస్తంభంగా అలరారింది. సందేశాత్మకనేపథ్యంతో వెలువడే రూపకాల సంఖ్య గణనీయంగా పెరిగింది. తెలుగు రంగస్థలంపై పాశ్చాత్యప్రభావంతో అధునాతన, వైవిధ్యమైన కథావస్తువులతో నాటకాలు రూపుదిద్దుకొంటూ ఊరూరా ప్రదర్శనలకు నోచుకున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో విదేశీయమైన భాషాపదజాలం, పాత్రలు, క్రైస్తవ పురాణగాథల ఆధారంగా పద్యనాటకంగా మల్లవరపు జాన్ రచించిన “సాంసన్-డెలీల” నాటక రచననేపథ్యం, ఇతివృత్తం, పాత్రచిత్రణ, ప్రత్యేకతలను అనుశీలిస్తూ, ఈ నాటకం అందించే సామాజికసందేశాన్ని ఈ వ్యాసం చర్చిస్తుంది.

Keywords: రూపకం, పద్యనాటకం, సాంసన్, డెలీలా, ఫిలిప్పీయులు, ఇశ్రాయేలీయులు, జాన్.

ఉపోద్ఘాతం:

తెలుగు సాహితీ చరిత్రలో ఎందరో కవులున్నారు వారిలో ఒక్కొక్కరిది ఒక్కొక్కశైలితో సాహిత్య సృజన ఉంటుంది. ఈ కవులలో అటు అగ్ర వర్గాలకు చెందిన కవులుంటారు. ఇటు వెనుకబడిన (దళిత) వర్గాలకు చెందిన కవులున్నారు. దళిత వర్గాలకు చెందిన కవులలో చాలామంది మంచి సాహిత్యాన్ని, కవిత్వానికి సృష్టించి చరిత్రకెక్కిన వారు ఉన్నారు. అలా చరిత్రకెక్కిన కొద్దిమందిలో మల్లవరపు జాన్ ఒకరు. జాన్ వివిధ సాహిత్య ప్రక్రియలలో రచనలు చేశారు. వాటిలో నాటకం కూడా ఒకటి. నాటకానికి భారతీయ సాహిత్యంలో ఏంతో ప్రాధాన్యత ఉంది. “నాటకము దశవిధరూపకాలలో ఉత్తమమైన రూపకము.” (తెలుగు నాటక వికాసము – పోణంగి శ్రీ రామఅప్పారావు, పుట.15) అటువంటి ఉత్తమమైన ప్రక్రియలో వీరు ‘సాంసన్ - డెలీలా’ అనే నాటకాన్ని 1967 లో రచించారు. ఈ పద్యనాటకము ఎందరో ప్రముఖ సాహిత్యకారుల ప్రశంసలను అందుకున్నది.

AUCHITHYAM UGC-CARE Listed Journal | Volume-4 | Issue-4 | April 2023 | ISSN: 2583-4797

Article Link: https://www.auchithyam.com/2023/apr_2023/full_papers/april23_08.php

ఈ సాంసను డెలీలా గద్య పద్యములతో కూడిన నాటకం ఈ నాటకం 5 అంకములుగా విభజించారు. ఈ నాటకం 'సాంసన్ చరిత్ర బైబిల్ ప్రాచీన నిబంధనలో న్యాయాధిపతులు అనే గ్రంథంలో 13,14,15,16 ప్రకరణాలలో ఉంది. ఈ దృశ్యకావ్యానికి నాయకుడు సాంసను, నాయకురాలు డెలీల. మల్లవరపు జాన్ ఏ రచనను చేపట్టిన సాహిత్యం కన్నా ముందు వారి ప్రతిభ దర్శనమిస్తుంది. ఆ కోవకు చెందిన రచనలలో పుణ్య పురుషుడు, విశ్వప్రకాశము, అతుకుల బ్రతుకులు, సరసవినోదిని, సూక్తిశతకము మొ.వి గలవు. ఈ వరుసలోనిదే 'సాంసను - డెలీలా' అనే నాటకం.

సాంసను - డెలీలా రచనానేపథ్యం:

సాంసను, డెలీలా మూలము పరిశుద్ధ బైబిల్ గ్రంథములోని పాత నిబంధనలో న్యాయాధిపతులు అన్న గ్రంథములో 13,14,15,16 అధ్యాయములో ఉంది. ఈ నాటకంలో జాన్ చూపించిన సంయమనము ప్రశంసనీయము పాత్రల వైవిధ్యము, కవితా గాంభీర్యము, కల్పన ప్రౌఢిమా, చతుర సంభాషణా నైపుణ్యము ఇందులో వినూత్న ధోరణిలో సాగుతుంది.

ఫిలిప్పీయులకు, ఇశ్రాయేలీయులకు మధ్య బద్ధవైరము ఉంది. ఫిలిప్పీయులు అధికార బలముతో ఇశ్రాయేలీలను ఆక్రమించి వారిని చిత్ర హింసలు పెడతారు. వారి ఆస్తులను దోచుకుంటారు. వారి దాస్య విమోచన కోసం యెహోవా దయవలన ఒక ఇశ్రాయేలీల స్త్రీకి సాంసను అనే ఒక బలశాలి పుడతాడు. అతడు వేశ్యా లోలుడై తనకు లభించిన శక్తినంతా పోగొట్టుకున్నా, తరువాత తిరిగి భగవంతుడు అనుగ్రహించిన శక్తితో చివరకు ఫిలిప్పీయులను తుదముట్టించి, తాను చనిపోవడము ఇందులోని కథ. దీనిని కవి 5 అంకాల నాటకంగా రచించాడు..

ఇతివృత్తం:

సత్యవాది ఫిలిప్పీయుడు. అతడు తన జాతి వారైన ఫిలిప్పీయులు ఇశ్రాయేలీయులను బాధిస్తుంటే చూడలేక అడ్డుకున్నాడు. అందుకు వారు ఆగ్రహించి జైల్లో పెట్టి హింసించారు అతని దేశాలాపములతో ప్రధమాంకం ప్రారంభమవుతుంది.

సంతానం కోసం మనోరమ యెహోవాను ప్రార్థిస్తుంది. దేవదూత ప్రవేశించి ప్రభువు కరుణించాడు. నీకు సింహ బల సంపన్నుడైన కొడుకు పుడతాడు. అతడు మీకు స్వతంత్రం తెస్తాడు అని, అతని విషయంలో పాటించాల్సిన జాగ్రత్తలు చెప్పిపోతాడు. మనోరమ ఈ సంగతి భర్తకు చెప్పింది. ఇద్దరూ ఆనందించారు. స్వామి ఆజ్ఞ ప్రకారం వారికి కొడుకు పుట్టాడు. అతనికి సాంసను అని

AUCHITHYAM UGC-CARE Listed Journal | Volume-4 | Issue-4 | April 2023 | ISSN: 2583-4797

Article Link: https://www.auchithyam.com/2023/apr_2023/full_papers/april23_08.php

పేరు పెట్టారు. నీవు కారణ జన్మడవు. జాతిని కాపాడు నాయనా! అని అర్థించారు. కర్తవ్య బోధచేశారు సంసను బాధ్యతలను గుర్తిస్తాడు.

అదే సమయానికి అటుగా వస్తున్న కొందరు ఆయుధధారులైన ఫిలిస్టీయులను చూసి, కోపోద్రిక్తుడై-

“దుష్టులారా! రండి! రండి! మీ కండలను జీల్చి కాకుల వైచెద -

పరమ దుర్మార్గులారా! మీ పాప ఫలము

పండినందున నా బారి బడితిరివుడు

పరుల బాధించు మీ రక్త పాత మందు

మునిగి తేలెద మా జాతి ముక్తి నొంద” (సాంసన్ - డెలీల నాటకం, మల్లవరపు జాన్, పుట.16)

అంటూ కోపంతో వారినందరిని మొండి చేతులతోనే చంపి వేశాడు. వారి వస్త్రాలన్నీ ఒలిచి వాళ్ళ రాజ్యానికి పంపిస్తాడు.

సాంసను తిమ్మతు పట్టణానికి వెళ్ళాడు. ఉపదనములో సరోజ అనే అవివాహితను పాము నుండి రక్షించాడు. ఆమె అందానికి ముగ్ధుడయ్యాడు సాంసను, సరోజల పెండ్లి వైభవంగా జరిగింది. అక్కడ జరిగిన మనస్ఫుర్ణ వల్ల ఫిలిస్టీయులు అతని పొడుపు కథల రహస్యాన్ని తన భార్య ద్వారా తెలుసుకున్నారని గ్రహించి ఆమె మీద కోపంతో విడిచి వెళ్ళిపోతాడు. తరువాత మరలా భార్య కోసం వచ్చే సమయానికి ఆమెను వేరొక పురుషునికి ఇచ్చి పెళ్లి చేస్తాడు ఆమె తండ్రి. ఆ కోపంతో అనేక నక్కలను పోగు చేసి వాటి తోకలకు నిప్పు అంటించి, ఫిలిస్టీయుల పొలాలలోకి విడిచిపెడతాడు.

తర్వాత ఒక వేశ్య ఇంటిలో తలదాచుకుంటాడు. ఆమె సహాయంతో అతనిలో ఉన్న బలానికి కారణం తెలుసుకొని అతనిని బలహీనుడిని చేసి, బంధిస్తారు. వారు అతని కళ్ళు పీకి, కొరదాలతో హింసించి, వారి దేవత దాగోనుకు బలి ఇవ్వాలనుకుంటారు. ఫిలిస్టీయులంతా కూడుకొని ఉన్న ఆ దేవాలయానికి రెండు ప్రధాన స్తంభాల మధ్య కట్టివేయబడతాడు. అదే అదునుగా భావించి, చివరిసారిగా దేవుడిని తలచుకొని తిరిగి శక్తిని పొందుకొంటాడు. ఆ బలంతో ఆ స్తంభాలను కూల్చివేస్తాడు. అక్కడ ఉన్న తనతో సహా అందరూ మరణిస్తారు.

సాంసను - డెలీల నాటకం: కథాసంగ్రహం:

ఇందలి కథావస్తువు మన దేశానికి చెందినది కాదు. మన సంస్కృతికి సంబంధించినది కదు. మన భాషకు సంబంధించినది కాదు. అంతకు మించి జాన్ ఇందులో భారతీయ సంప్రదాయ పద్ధతులనూ పాటించలేదు. కొన్ని పేర్లు మాత్రమే మార్చారు. అయినా సరే వ్రాసిన పాతికేళ్లలోపే నాలుగు వందలపైన ప్రదర్శనలకు నోచుకుంది. ప్రజల ఆదరాభిమానాలను చూరగొన్నది. అందుకు కారణం

AUCHITHYAM UGC-CARE Listed Journal | Volume-4 | Issue-4 | April 2023 | ISSN: 2583-4797

Article Link: https://www.auchithyam.com/2023/apr_2023/full_papers/april23_08.php

ఒక్కటే కవి ఇందులో అడుగడమునా తెలుగు సంప్రదాయమును పాటించటమే. తెలుగు ధనము, తెలుగు వాతావరణాన్ని కవి అడుగడుగునా ప్రదర్శించి ఇది మన కథేనని అనిపించే విధంగా నాటకాన్ని రూపొందించి ప్రదర్శించి పాఠకులందరిని ఆకట్టుకోగలి.

సాంసను - డెలిలా నాటకం ప్రత్యేకతలు:

కవి కల్పనల సృష్టి :

మూలములో పేర్లు లేని పాత్రలను తాను సృష్టించిన పాత్రలకు తెలుగు పేర్లు పెట్టి నాటకానికి తెలుగు ధనము తెచ్చారు. మూలంలో మానోహ, అతని భార్య, సాంసను, ఫీలిష్టియుల కుమార్తె (అంటే సాంసను భార్య), ఆమె తండ్రి, డెలిలా పాత్రలు మాత్రమే ఉన్నాయి. కథా గమనము సాఫీగా నడవడానికి జాన్ క్రైస్తవుల మనోభావాలకు అనుగుణమైన కొన్ని సహాయక పాత్రలను సృష్టించారు.

మూలంలోని సాంసను తల్లికి పేరు లేదు. మన చరిత్ర ప్రభావములతో కవి ఆమెకు మనోరమ అన్న పేరు పెట్టారు. ప్రపంచాన్నే ప్రభావితం చేసిన గాంధీ ప్రభావముతో అటువంటి పాత్రనే సృష్టించాడు. ఆ పాత్రకు గాంధీ ఆయుధమైన సత్యమును స్ఫురించే విధంగా సత్యవాది అన్న పేరు పెట్టాడు. అదేవిధంగా మంగలి లింగన్న పాత్రను సృష్టించారు. కథకు అనుగుణంగా కొన్ని ఘట్టాలను కూడా కల్పించారు. సాంసను సరోజను పాము నుండి కాపాడటం కూడా కవి చేసిన కల్పనయే. మూలములో అతడు ఆమెను చూసి, ఇష్టపడినట్లుగా మాత్రమే ఉంటుంది. కాబట్టి రచయిత సన్నివేశాన్ని తన సృజనాత్మకతతో కల్పించినట్లు తెలుస్తుంది.

“నీ పెనిమిటి ఆ విప్పుడు కథ భావమును మాకు తెలుపునట్లు లాలన చేయుము. లేని యెడల మేము అగ్ని వేసి నిన్ను, నీ తండ్రి ఇంటి వారిని కాల్చివేసెదము. మా ఆస్తిని స్వాధీనపరచుకొనుటకే మమ్ము పిలిచితిరా“ (పరిశుద్ధగ్రంథం-న్యాయాధిపతులు 14వ అధ్యాయం 15వ వచనం) అని మూలంలో ఉంటే ఈ నాటకంలో మాత్రం కొద్దిగా మార్చి సరోజతో ఆమె భర్తను చంపుతామని బెదిరించి రహస్యం తెలుసుకున్నట్లుగా మార్చారు.

ఇవే కాక నాటకీయతకు అడ్డు తగిలే మూలంలోని కొన్ని భాగాలను రచయిత తొలగించారు. ఈ విధంగా మూలముతో చిన్న చిన్న మార్పులు చేసి ప్రధాన కథకు భంగం కలిగించకుండా కవి ఈ రూపకాన్ని రచించారు.

తెలుగు కవుల సాహిత్యం- అనుకరణ:

తెలుగు సాహిత్యంలో ఏందరో కవులు తమ అద్భుతమైన కవితా రచన వైశిష్ట్యంతో పాఠకులను ఆకట్టుకున్నారు. వారు తమ అనంతర కవులకు మార్గదర్శకులయ్యారు. వారి సాహిత్యంలో కూడా కొన్ని కొన్ని పద్యాలు జనావళి మనసులలో ప్రత్యేక స్థానాన్ని

AUCHITHYAM UGC-CARE Listed Journal | Volume-4 | Issue-4 | April 2023 | ISSN: 2583-4797

Article Link: https://www.auchithyam.com/2023/apr_2023/full_papers/april23_08.php

పొందుకున్నాయి. అటువంటి కవుల పద్యాలను అనుకరిస్తూ జాన్ కూడా కొన్ని పద్యాలను సందర్భోచితంగా ఉపయోగించారు. సాంసను తిమ్మాతు పట్టణానికి వెళ్ళే సందర్భంలో ఆ పట్టణాన్ని చూసి ఇలా పలికాడు.

“అదె! తిమ్మాతు పురంబు! తత్సర సువర్ణాకాంత దేవాలయం

బదిగో! అల్లదె రత్నరంజితపతాకానీక సంచాలనం

బదె సర్దారుల మందిరం బదియె న్యాయ స్థాన, మత్యద్భుతం

బొదలించెన్, తరుషండమండిత సుగంధోద్భూత విఖ్యాతమై” (సాంసను డెలీల నాటకం – పుట:19)

ఇలా తిరుపతి వెంకట కవుల ‘అదిగో ద్వారకా, ఆలమందలవిగో ..’ పద్యానికి అనుకరణగా రాశారు. ఇలాంటివి పలు చోట్ల కనిపిస్తాయి.

నాటకం-పాత్రలు:

సాంసను, డెలీలా నాటకంలో ప్రధానంగా నాలుగు పాత్రలు కనిపిస్తాయి. అవి: 1. సాంసను పాత్ర, 2. డెలీలా పాత్ర, 3. సరోజ పాత్ర , 4. సత్యవాద పాత్ర

పాత్రలు మూలములో కథ కథానుగుణంగా సాగిపోతాయి. కాని పాత్రల స్వభావాన్ని, లక్షణాలను కాని, ఎక్కడా ప్రస్తావించడు. భారతీయ పురాణం పాత్రల లాగా క్రైస్తవ పురాణ పాత్రలు కూడా గంభీరంగా ఉంటాయి. కాని ఎక్కడ బహిర్గతము కావు కాని నాటకములలో పాత్రల స్వభావము తప్పని సరిగా కంపించాలి. అభినయములోను వాచకములోనూ ఇవి బహిర్గతమౌతాయి. ఇది విషాదాంతనాటకము, అందువలన ఇందలి పాత్రలన్నీ చంచల స్వభావాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. ఇందలి ప్రధాన పాత్ర సాంసను. అతను విషాదాంతనాయకుడు, విషాదాంత నాయకునిలో భావోద్రేకాలు తక్కువుగా ఉంటాయి. ఆశ్చర్యం కలిగించే ఘనత కలవాడై ఉంటాడు స్థిర స్వభావము ఉండదు.

సాంసను- డెలీలా - సామాజిక సందేశం:

‘సాంసను-డెలీలా’ నాటకము రూపకములోని కథా మూలములో విపులముగా ఉన్న ఈ కథ చాలా వరకు క్రైస్తవ సంప్రదాయానికి అనుగుణంగా మత విధేయంగా వర్ణించబడింది. పరిశుద్ధ గ్రంథ కథలలో నాటకీయత ఉండదు. ఈ ప్రత్యేక ప్రాధాన్యం గల పరిశుద్ధ గ్రంథంలోని గాథలను ఛందోబద్ధం చేయడం కత్తిమీద సాము వంటిది. అయినా జాన్ మాస్టార్ మూలాలకనుకూలంగా కొన్ని సన్నివేశాలను, పేర్లను, కల్పించి రచన చేశారు. జాన్ సాంసను కథను చాలా జాగ్రత్తగా రూపకంగా మలిచి గొప్ప పేరును

AUCHITHYAM UGC-CARE Listed Journal | Volume-4 | Issue-4 | April 2023 | ISSN: 2583-4797

Article Link: https://www.auchithyam.com/2023/apr_2023/full_papers/april23_08.php

పొందిన నాటకం ఇది. ఈ నాటకం ద్వారా రచయిత క్రైస్తవ సాంప్రదాయ కథను తెలుగు వారికి అనుకూలం మలిచిన తీరు కనిపిస్తుంది. ఆయా పాత్రల ద్వారా ఆనాటి వ్యక్తుల స్వభావ చిత్రణ, సంప్రదాయం కనిపిస్తుంది. కొన్ని అద్భుత సంఘటనలు వాస్తవికతకు దూరంగా ఉన్నా సహజంగా అనిపిస్తాయి. ఉదాహరణకు సాంసను దేవాలయాన్ని మొత్తం తన చేతులతో పడగొట్టడం, నక్కలను పట్టుకొని తోకలు అంటించడం మొదలయినవి. భార్య అయినా వేశ్య అయినా ఎవరకీ రహస్యాలను చెప్పకూడదనే విషయాన్ని, చెప్పే జరిగే పరిణామాలను ఈ కథ ద్వారా తెలియజేశారు. తన జాతి రక్షణ కోసం పుట్టిన వాడు తన కర్తవ్యం మరచిపోతే ఎలాంటి పరిణామాలు ఎదురవుతాయో తెలియజేశారు.

ఉపసంహారం:

శ్రీ జాన్ తొలి ముదిత రచన సాంసను డెలీలా పద్యనాటకము. ఈ నాటకం ఐదు అంకములో రూపొందించిన పద్యాలగు రంగాలనూ గ్రాంథిక భాషలో వెల్లడించినాడు. సందర్భోచితమైన కీర్తనలు, పద్యములు ఈ నాటకమున కలవు. ఇశ్రాయేలీయుల తెగకు చెందినవాడు సాంసను, ఫిలిస్తియులకు తెగకు చెందినది డెలీలా. వీరిరువురి మధ్య ప్రణయ మేర్పడినది. ఈ విషాదాంత ఇతివృత్తంలో చిక్కదనము, సంభాషణలలో పదును లేకపోతే నాటకము తెలిపోతుంది. సాంప్రదాయ నాటకాలను ఇవి అడ్డగించవు. అందువలన భాసుని లాగా నిడివి తక్కువ గల సంభాషణలతో అర్థవంతమైన పలుకబడులతో నేర్పుగా జాన్ - సాంసను - డెలీలా అన్న విషాదాంత నాటకాన్ని రచించారని చెప్పవచ్చు.

ఉపయుక్తగ్రంథసూచి:

1. ప్రతాపరెడ్డి, సురవరం. ఆంధ్రుల సాంఘికచరిత్ర. సాహిత్య వైజయంతి, హైదరాబాద్: 1950.
2. శ్రీరామ అప్పారావు, పోణంగి. తెలుగు నాటకవికాసము. శివాజీ ప్రెస్, సికింద్రాబాద్: 2012.
3. పరిశుద్ధ గ్రంథం, BSI, బెంగుళూరు. 2014.
4. జాన్, మల్లవరపు, సాంసన్ - డెలీల నాటకం. వెన్నెల ప్రచురణ, గుంటూరు: నవంబర్ 2018.

***

గమనిక: ఈ పత్రికలోని వ్యాసాలలో అభిప్రాయాలు రచయితల వ్యక్తిగతమైనవి.

వాటికి సంపాదకులు గానీ, పబ్లిషర్స్ గానీ ఎలాంటి బాధ్యత వహించరు.